

ONI PODJĘLI TRUD WYZWOLENIA POLSKI!

„Polak jestem, od przodków wolną wzięłem duszę,
myślę, gadam i czuję jak znam, nie jak muszę”
Jakub JASIŃSKI /generał/

Od 1772 r. nasi sąsiedzi /Austria, Prusy i Rosja/ dążyli do wykreślenia Polski z mapy świata. Udało się im, bo Polacy nie mieli wizji kraju, byli skłóceni /podobnie jak dziś/ - oczywiście też przy wtrącaniu się naszych sąsiadów i szukania przez polskich polityków pomocy u sąsiadów! Historia lubi się powtarzać – oby nie tym razem! Straciliśmy na 123 lat – od 1795 r. /trzeci rozbiór Polski w tym roku stał się faktem...i Polska przestała istnieć. Tylko Turcja – pamiętała o Polsce!!

Jednak Polacy ciągle dążyli do odzyskania NIEPODLEGŁOŚCI, świadczą o tym zrywy niepodległościowe (np. Powstanie Styczniowe /1863-1864/, Powstanie Listopadowe /1830-1831, 29.11.1830 – „DZIEŃ PODCHORAŻEGO”/, Powstanie Kościuszkowskie/1794/, Powstanie wielkopolskie /1806, 1848/, Powstanie Zabajkalskie /1866/ i szukanie pomocy, wcześniej u Napoleona, później przywódców, krajów zaborczych ... kiedy byli już osłabieni /XIXw./). Dzięki pomocy państw innych mieliśmy: Księstwo Warszawskie /1807-1815/, Królestwo Polskie /1815-1831/, Wielkie Księstwo Poznańskie /1815-1849/, Wolne Miasto Kraków /1815-1846/.

ZA NIM UZYSKALIŚMY NIEPODLEGŁOŚĆ – ONI O NIĄ WALCZYLI:

Brak państwowości spowodował emigracje ludności polskiej, głównie do Francji, Saksonii i Włoch.

A. 1794 – Insurekcja Kościuszkowska /Powstanie Polskie przeciwko Prusom i Rosji/.

ANDRZEJ TADEUSZ BONAVENTURA KOŚCIUSZKO (04.02.1746-15.10.1817), *inżynier wojskowy, uczestnik wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych /1775-1783/. Autor twierdzy West (1775–1783), Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej podczas insurekcji Kościuszkowskiej /1794/. Wyróżniony Orderem Orła Białego /1792/.*

Polska w wyniku III rozbioru przez Austrię, Prusy i Rosję z dniem 24.10.1995 r. przestała istnieć ...aż do 11.11.1818 r.

- B. W styczniu 1797 r. na terenie Włoch powstały Legiony Polskie we Włoszech – dowódcą został gen. Jan Henryk Dąbrowski. Ich Pieśń Legionowa /07.1797/ stała się w 1926 r. naszym hymnem /"Mazurek Dąbrowskiego" – 4 zwrotki/.**

JAN HENRYK DĄBROWSKI

(02.08.1755-06.06.1818) – generał. Uczestnik Insurekcji Kościuszkowskiej. Uczestnik –inicjator Powstania Wielkopolskiego, twórca Legionów Polskich we Włoszech, dowódca naczelny wojsk polskich w 1813.

1806 - Powstanie Wielkopolskie – Wielkopolanie zbrojnie wystąpili przeciw wojskom pruskim. Zakończyło się pełnym sukcesem! Gen. J.H. Dąbrowski i Józef Wybicki /odpowiedzialni za sprawy cywilne/ z polecenia Napoleona na tyłach Prus zorganizowali te skuteczne powstanie, które zostało zakończone kapitulacją Królewca /15.06.1807/. Zaś traktat w Tylży – umożliwił powstanie Księstwa Warszawskiego.

JÓZEF RUFIN WYBICKI

(29.09.1747 – 10.03.1822) – polski pisarz i polityk, szambelan S. A. Poniatowskiego /1770/, autor słów polskiego hymnu narodowego – MAZURKA DĄBROWSKIEGO. Uczestnik konfederacji barskiej. Uczestnik konfederacji targowickiej jak i insurekcji kościuszkowskiej. Przyjaciel J.H. Dąbrowskiego. Przyczynił się do utworzenia Księstwa Warszawskiego. Od 1815 prezes Sądu Najwyższego Królestwa Polskiego. Odznaczony Orderem Orła Białego, Orderem Świętego Stanisława i Orderem Legii Honorowej.

- C. Zwycięstwo Francji nad trzema naszymi zaborcami pozwoliło utworzyć Księstwo Warszawskie /1807-1815/. 100 tys. polska armia u boku Napoleona ruszyła na Rosję w l. 1811-1812, aby ponieść w ostateczności klęskę.

NAPOLEON BONAPARTE

(15.08.1769 -05.05.1821) – francuski wojskowy, Pierwszy konsul Republiki Francuskiej /1799–1804/, cesarz Francuzów w latach 1804–1814 i 1815, prezydent (1802–1805), a następnie król Włoch (1805–1814).

- D. Księstwo Warszawskie weszło w skład Rosji /Kongresówka/, a po Kongresie Wiedeńskim /w 1815 r./ - jako Królestwo Polskie /1815-1831/ - przestało istnieć po przegranej wojnie z Rosją i stało się częścią Imperium Rosyjskiego.

ALEKSANDER I ROMANÓW

Twórca Królestwa Kongresowego, cesarz Rosji i król Polski (ur. 12/23.12.1777-19/1.12.1825).

E. Powstanie Listopadowe i wojna z Rosją.

Polskie powstanie narodowe przeciw carskiej Rosji, które wybuchło w nocy z 29 na 30 listopada 1830 roku, a zakończyło się 21 października 1831 roku. Też Polakom nie powiodło się!

Po upadku powstania listopadowego car Mikołaj I Romanow powiedział:

Nie wiem, czy będzie jeszcze kiedyś jaka Polska, ale tego jestem pewien, że nie będzie już Polaków.

PIOTR JACEK WYSOCKI

(10.09.1797- 06.01.1875). Jako podporucznik porwał podchorążych do walki z zaborcą. Pułkownik WP. Zesłaniec. Odznaczony Krzyżem Złotym Orderu Virtuti Militari /nr 1/

JÓZEF GRZEGORZ CHŁOPICKI

(14.03.1771 – 30.09.1854), generał, uczestnik: insurekcji kościuszkowskiej, wojen napoleońskich, powstania listopadowego.

JÓZEF LONGIN SOWIŃSKI
 (15.03.1777 – 06.09.1831). Generał, dowódca obrony REDUTY na WOLI w 1831

Śmierć Generała

Obok ww. bohaterami w Powstaniu Listopadowym i wojny z Rosją byli m.in.: Jerzy Adam Czartoryski, Jan Zygmunt Skrzynecki, Ignacy Prądzyński i inni.

Spokój w Warszawie /satyra z internetu/

Polski Poemeteusz /Horace Vernet/

- F. W 1835 r. dla uczczenia traktatu kaliskiego z 1813 r. w Kaliszu odbyły się wspólne manewry armii rosyjskiej /car Mikołaj I Romanow/ i wojsk pruskich /król Fryderyka Wilhelma III/. Od tego momentu rozpoczął się ucisk Polaków na ich ziemiach... tzw. rusyfikacja i germanizacja!
- G. Powstanie Styczniowe /Polskie Powstanie Narodowe/ – Tymczasowy Rząd Narodowy 22.01.1863 r. wydał manifest wzywający do powstania przeciwko Imperium Rosyjskiemu. Trwało o jesieni 1964 r. obejmując swoim zasięgiem polskie ziemie zaboru rosyjskiego i wszystkie państwa na wschód od nich. Mimo sukcesów musiało ponieść również porażkę...

LUDWIK ADAM MIEROSŁAWSKI

(17.01.1814 – 22.11.1878). Generał, pisarz i poeta, działacz polityczny i niepodległościowy, członek Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, przywódca powstania w Wielkopolsce a także historyk wojskowości, brat Adama Piotra Mierosławskiego (1815-1851) – żeglarza i kapitana marynarki handlowej.

MARIAN MELCHIOR ANTONI ŁANGIEWICZ –

(05.08.1827 – 10.05.1887)- generał I dyktator powstania styczniowego. Studiował m.in. we Wrocławiu. W 1860 r. brał udział w wyprawie Garibaldiego na Sycylię. Wykładowca Polskiej Szkoły Wojskowej w Cuneo /przeciwnik Ludwika Mierosławskiego/.

ROMUALD TRAUUTT

(16.01.1826 – 05.08.1864) – generał, dyktator powstania styczniowego. Traugutt został aresztowany przez rosyjską policję w nocy z 10 na 11 kwietnia 1864 (wydany przez Artura Goldmana). W czasie jednego z przesłuchań miał wypowiedzieć słynne zdanie:

IDEA NARODOWOŚCI JEST TAK POTĘŻNĄ I CZYNI TAK WIELKIE POSTĘPY W EUROPIE, ŻE JĄ NIC NIE POKONA.

19 lipca Audytoria Polowy wydał wyrok. Traugutt został zdegradowany i skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano przez powieszenie. Wraz z nim stracono: Rafała Krajewskiego, Józefa Krajewskiego, Romana Żulińskiego i Jana Jeziorańskiego. Pierwszy krzyż i istniejący do dziś pamiątkowy głaz ustawiono tutaj już w 1916 r. Cztery lata później – o czym informuje napis na drugim kamieniu – pochowano tu pięć znalezionych w pobliżu czaszek.. Ostatnim gestem przed śmiercią było ucałowanie krzyża, podczas gdy zebrany trzydziestotysięczny tłum śpiewał pieśń *Święty Boże*.

POWSTANIE ZABAJKALSKIE – powstanie polskich zesłańców na Syberię. Wybuchło 24.06.1866 r. w Kraju Zabajkalskim. Bohaterowie tego wydarzenia:

NARCYZ CELIŃSKI (1817-27/28/11.1866). Kapitan sztabowy inżynierii uczestnik powstań: Wielkopolskiego /1848/, Styczniowego /1863/. Zesłaniec do Irkucka /na 8 lat/, dowódca Syberyjskiego Legionu Wolnych Polaków. Został skazany na śmierć wraz z innymi przywódcami powstania. 27 listopada został wraz z: Gustawem Szramowiczem, Jakubem Reinerem, K. Arcimowiczem - rozstrzelany przez Rosjan w Irkucku, na przedmieściu Uszakówka. Innym przywódcom udało się uniknąć śmierci, byli to: E. Wroński, L. Elias/z/ewicz i W. Kotkowski.

Krzyż nad brzegiem Bajkału upamiętniający bitwę pod Miszychą podczas powstania zabajkalskiego

Wiersz Kornela Ujejskiego „Na zgon rozstrzelanych w Irkucku”

"Lepsza nam kula niżli takie życie!"**
 Rzekli, powstałi, rozbroili zbirów;
 A gdy broń mieli, to w pierwszym zachwycie
 Błysnęła ku nim ziemia łez i kirów.
 Potem pustynia, skąd nie ma wychodu,
 Bój, gdzie szczęśliwsi giną, męki głodu
 I znowu dawne pęta. Sąd otwarty...
 Dla katów spisy żeru... Czy słyszycie?
 Padł strzał - i drugi - i trzeci - i czwarty!

Salwo męczeńska! Bądź dla tych zbudzeniem,
 Których sumienia głos syren utula,
 A tym, co naród chcą zbawiać spodleniem,
 Powiedz: Niż takie życie - lepsza kula!
 Powiedz: Na sprzedaż nie wolno nikomu
 Wynosić słupów ze wspólnego domu,
 By w ciasnym szczęściu na chwilę utonąć.
 Niżli obcego ciała stać się cieniem,
 Lepiej jak gwiazda w własnym

**** - słowa G. Szaramowicza.**

Od tego momentu /1964/ w Polsce i Litwie rozpoczęła się praca organiczna! W zaborze rosyjskim nastąpiło uwłaszczenie chłopów.

Obok ww. polityków i wojskowych w odbudowę Polski i w Jej Niepodległość nie mały wkład wnieśli ludzie literatury /szerzej kultury/.

ROMANTYZM wpłynął na podtrzymanie świadomości narodowej: podania, legendy, pieśni /O. Kolberg/, opowieści /J.I.Kraszewski/, epopeje narodowe / A. Mickiewicz – „Dziady”, „Pan Tadeusz”; J. Słowacki – „Kordian”, czy też Z. Krasińskiego „Nie Boska Komedia”. Trwa do 1963 r.

POZYTYWIZM – zwracał uwagę na użyteczną działalność obywateli oraz współczesne wydarzenia społeczne /M. Konopnicka, A. Asnyk/, rozwijała się powieść realistyczna: Nad Niemnem /E. Orzeszkowa/, Lalka /B. Prusa/, jak i powieści historyczne: Faraon /B. Prusa/, a głównie powieści ku pokrzepieniu serc H. Sienkiewicza /”Ogniem i Mieczem”, „Krzyżacy”, Quo Vadis czy też Pan Wołodyjowski/. Trwa od 1864 r.

MŁODA POLSKA – „stworzył” Artur Górski, który poddał krytyce pozytywistów i zwrócił uwagę na ponadprzeciętność artysty – który miał być wieszczem. Twórcy żądali wolności, oddzielenia sztuki od dziedzictwa kulturowego. Czyli „sztuka dla sztuki” lub odnoszenia się do indywidualnej jednostki, a nie powinności narodu /obywateli/. Była też problematyka wyzwolenicza, którą tworzyli, m.in.: J.Kasprowicz, L. Staff, S. Wyspiański, S. Żeromski, St. Przybyszewski.

Tak, że ww. ludziom /twórcom naszej kultury/, politykom i żołnierzom /bez względu z którego okresu i pod jakim zaborem służyli/ - swoje życie poświęcili Polsce, abyśmy dzisiaj żyli w KRAJU NIEPODLEGŁYM!

Mimo 123 lat niewoli... Polska w 1918 r. twardo stanęła na nogi i od pierwszych dni swego jestestwa wprowadzała nowe pomysły w życie – gdzie zaborcy nasi i inne państwa, nawet o tym nie myśleli lub nie mogli wprowadzić w życie... Postawiono na gospodarkę /Plan Grabskiego/, wojsko, szkolnictwo, udział kobiet w wyborach, itd.

Na naszych odzyskanych ziemiach, w latach 1918-1921, na sześć konfliktów zbrojnych, najgorszym było wojna polsko-rosyjska /1920/. Inne nie zagrażały naszej tożsamości!.

Jednak za nim to osiągnęliśmy do uzyskania niepodległości, jak podają źródła:

„W obliczu zbliżającej się klęski państw centralnych powstawały lokalne ośrodki władzy, które organizowały polską administrację, rozbrajały wroga i przejmowały własność obcego kapitału:

- Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (19 października 1918)
- Polska Komisja Likwidacyjna w Krakowie (28 października 1918) – Wincenty Witos
- Tymczasowa Komisja Rządząca we Lwowie (listopad 1918)
- Rada Delegatów Robotniczych w Lublinie, Dąbrowie Górniczej (5 listopada 1918)
- Naczelna Rada Ludowa w Poznaniu (10 listopada 1918) – Wojciech Korfanty, Władysław Seyda
- Republika Tarnobrzewska (listopad 1918) – Tomasz Dąbał, ks. Eugeniusz Okoń
- Republika Ostrowska, także Rzeczpospolita Ostrowska (10-26 listopada 1918)
- Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie (6 listopada 1918) – PPS, PPSD, PSL „Wyzwolenie”, POW; premier: Ignacy Daszyński – nie obejmował całego kraju, nieuznawany na arenie międzynarodowej

DZIAŁACZE TEGO OKRESU:

WOJCIECH KORFANTY

(20.04.1873 – 17.08.1939) – walczył o polskość na Górnym Śląsku – polski przywódca narodowy tegoż tej dzielnicy, związany z chrześcijańską demokracją. Dyktator III Powstania Śląskiego. Od października do grudnia 1923 r. był wicepremierem w rządzie Wincentego Witosa.

ROMAN STANISŁAW DMOWSKI

(09.08.1864-02.01.1939). Polityk, minister spraw zagranicznych, poseł na Sejm Ustawodawczy RP. Współzałożyciel Narodowej Demokracji. Główny ideolog polskiego nacjonalizmu. Delegat Polski na konferencję paryską w 1919 i sygnatariusz traktatu pokojowego w Wersalu. *Przeciwnik polityczny J. PIŁSUDSKIEGO i jego planów rozszerzenia granic II RP zbyt daleko na wschód od linii Curzona poprzez stworzenie państwa federacyjnego – wizji wielowyznaniowej i wielonarodowościowej Polski, twórca inkorporacyjnej koncepcji państwa narodowego, zakładającej polonizację ludności niepolskiej za tą linią.*

JÓZEF KLEMENS PIŁSUDSKI

(05.12.1867 – 12.05.1935) - polski działacz społeczny i niepodległościowy, żołnierz, polityk, mąż stanu; od 1892 członek PPS i jej przywódca w kraju, twórca Organizacji Bojowej PPS (1904), Legionów Polskich (1914) i POW (1914), kierownik Komisji Wojskowej Tymczasowej Rady Stanu (1917), od 11 listopada 1918 naczelny wódz Armii Polskiej, w latach 1918–1922 Naczelnik Państwa, pierwszy marszałek Polski (1920); przywódca obozu sanacji, po przewrocie majowym (1926) dwukrotny premier Polski (1926–1928 i 1930); wywarł decydujący wpływ na kształt polityki wewnętrznej i zagranicznej II RP. Uważam, że ww. Osobistości zasługują na miano BOHATERÓW POLSKI i chociaż większość z Nich swoje laury /a nawet stopnie oficerskie i generalskie/ uzyskali u zaborców – to w decydujących momentach swego życia stanęli po stronie BIAŁO-CZERWONEJ i nie raz oddawali za naszą NIEPODLEGŁOŚĆ – życie.

Droga do NIEPODLEGŁOŚCI nie była ani łatwa, ani krótka, ani prosta ... wymagała szeregu przedsięwzięć zarówno politycznych /powstania i wojny/, gospodarczych /rozwój po 1964 r./ a nawet społecznych /uwłaszczenie chłopów/. Nie bagatelną sprawą była – wiara – w uzyskanie wolności kraju, jak i sumienia /mimo germanizacji i rusyfikacji/ ... kazania były w języku polskim!

Trud tych Wielkich Ludzi nie poszedł na marne! IM należy się chwała i sława na wieki. Tym bardziej, że dzisiaj 11.11.2016 r. mamy dzień pełen radości!!!

Czytających pozdrawiam świątecznie, z prośbą o pamiętaniu naszej historii – z którą można zapoznać się na stronach: internetu, Encyklopedii Powszechnej wydawnictwa Gutenberga, Kroniki Polski /Wyd.: Reader's Digest 2000r., itd. itp.

**Antoni Tunkiewicz
„SAPER”**